

EU gjorde internet sämre

Liberal Debatt den 16 augusti 2024

I våras blev internet en smula sämre. Många som brukar googla adresser, butiker eller restauranger för att sedan få en vägbeskrivning genom att klicka på kartan som dyker upp i sökresultatet, märkte försämringen. Kartan som visades i sökresultaten var inte längre klickbar.

Eftersom de stora techföretagen ständigt brukar göra det lättare för alla som vill klicka sig in på deras tjänster, var detta udda till den grad att många började felsöka. Hade något rentav gått sönder? Men förändringen var avsiktlig. Google befarar nämligen att möjligheten att klicka sig in på Google Maps från söksidan bryter mot EU:s lagstiftning om digitala marknader, den så kallade Digital Markets Act (rättsakten för digitala marknader, DMA).

Samma lagstiftning har lett till andra konstigheter. Den som köper en dator eller surfplatta av en viss tillverkare kanske förväntar sig att tillverkaren har förinstallerat en webbläsare. Numera är det troligare att du blir ombedd att välja en webbläsare från en lista där Googles Chrome, Apples Safari, Microsofts Edge och en rad andra webbläsare har placerats i slumpmässig ordning. Webbläsarvalet ska göra det svårare för EU att påstå att företagen prackar på användarna sina egna produkter.

Eftersom brott mot EU:s lagstiftning om digitala marknader kan ge böter på flera miljarder dollar, är det lätt att förstå företagens försiktiga beteende. Desto svårare är det att bli klok på EU:s agerande. Tanken är att den som använder ett företags produkt på ett område inte ska tvingas att använda andra produkter från samma företag. Kanske vill någon hitta adresser med Googles sökmotor för att sedan mata in adressen i Apples kartprogram, eller kanske göra resan extra spännande genom att använda en gammal kartbok.

Logiken må vara begriplig men det finns också en uppenbar invändning: Det var redan tidigare möjligt att använda Googles söktjänst utan att klicka sig vidare till Google Maps. Skillnaden är att de som faktiskt ville klicka på kartan inte längre kan. På motsvarande sätt var det fullt möjligt att använda Microsofts operativsystem Windows tillsammans med webbläsare från andra företag. EU-lagstiftningen har gjort det svårare för företagen att erbjuda en kombination av sina egna produkter och tjänster som de upplever maximerar användarvänligheten och gör det enkelt att använda direkt efter uppackning.

Dessa förändringar är konsekvenser av en förändrad syn på konkurrenspolitik inom EU. Traditionell konkurrenspolitik syftar till fri konkurrens, där det är lätt att ge sig in på en marknad och konkurrera om kunderna, även om marknaden domineras av några enstaka bjässar.

Numera är det inte 'fri' utan 'rättvis' konkurrens som är ledstjärnan inom EU. Det låter ju bra - men skälet till att alla tycker att rättvisa är bra, är att alla har sin egen uppfattning om vad som är rättvist. Rättvisa är till sin natur ett subjektivt begrepp, och är därmed en dålig grund för konkurrenspolitiken. Företag som konkurrerar med varandra kan ju tänkas ha olika uppfattning om vad som är rättvist. EU:s nya hållning gör det svårare för företagen att veta vad de får och inte får göra. Det är denna osäkerhet i kombination med bötesbelopp satta som procentandelar av den totala omsättningen, som förklarar deras minst sagt försiktiga beteende.

I praktiken tycks skiftet innebära att EU allt oftare går in för att jäklas med storföretagen, som ofta råkar vara amerikanska teknologiföretag. Det kanske är en ren tillfällighet. Men bara misstanken att EU förändrar sin konkurrenspolitik för att sätta käppar i hjulen för företag från vissa länder är ett sorgligt brott mot de neutrala rättsstatsprinciper som vi vet ligger bakom nästan alla blomstrande ekonomier.

Andreas Bergh